

Mic dicționar explicativ

Scopul acestui mic dicționar este familiarizarea elevilor cu folosirea dicționarului și explicarea unora dintre cuvintele folosite la exerciții sau în textul manualului.

S-au folosit următoarele abrevieri (prescurtări):

< = din

invar. = invariabil

pop. = popular

suf. = sufix

s.f. = substantiv feminin

s.m. = substantiv masculin

s.n. = substantiv neutru

adj. = adjectiv

vb. = verb.

adv. = adverb

reg. = regional

Acest dicționar este numai pentru consultat, nu pentru memorat cuvintele date aici.

A

abundență, s.f. — belșug, bogăție.

acoladă, s.f. — semn grafic de forma a două fragmente de arc împreunate, prin care se arată că mai multe cuvinte, formule etc. sint legate între ele printr-un anumit raport.

acordeonist, s.m. și f. — persoană care cântă la acordeon.

actor, s.m. — artist care interpretează roluri în piese de teatru sau în filme.

adecvât, adj. — potrivit, corespunzător, nimerit.

ademeni, vb. IV. — a atrage, a ispiti, a momi.

afectiv, adj. — privitor la sentimente; care dovedește afecțiune; sentimental.

afix, s.n. — nume dat atât sufixelor, cât și prefixelor.

alienare, s.f. — înstrăinare a unor bunuri; transmiterea dreptului de proprietate.

alienație, s.f. — boală mintală; nebunie.

alintă, vb. I — a mingia, a dezmiarda; a răsfăța.

alabastru, s.n. — varietate de ghips cu aspect de marmură albă, străbătută de vine transparente, care se întrebunțează la fabricarea unor obiecte ornamentale.

amabil, adj. — prietenos, binevoitor, politicos.

amabilitate, s.f. — însușirea de a fi amabil; atitudine sau faptă amabilă.

ambulant, adj. — care își exercită activitatea (profesiunea) trecind dintr-un loc în altul.

anarhie, s.f. — stare de dezorganizare, de dezordine, de haos, într-o țară, într-o instituție etc.; nesupunere, indisciplină a individului față de o colectivitate organizată.

antebelic, adj. — dinaintea unui război.

antebrăț, s.n. — parte a brațului de la cot pînă la încheietura mîinii.

antemăsurătoare, s.f. — măsurătoare prealabilă a unui obiect.

antemeridian, adj. — de dinainte de amiază, de dimineață.

antepenultim, adj. — care ocupă locul al treilea, socotind de la ultimul.

anteproiect, s.n. — proiect în primă redactare (<ante- + proiect).

anteriôr, adj. — care s-a petrecut mai înainte, precedent; care este așezat în față.

antevorbitor, s.m. — vorbitor care precedă altui vorbitor (<ante- + vorbitor).

antiaerian, adj. — care este îndreptat împotriva atacurilor aviației.

antibiotic, s.n. — medicament care are proprietatea de a opri creșterea și înmulțirea unor bacterii sau microbi.

anticămeră, s.f. — cameră în care stau cei care așteaptă să fie primiți de un superior, de un medic, un avocat etc.

anticăr, s.m. — negustor de cărți vechi; colecționar de obiecte antice.

antiepidemic, adj. — care se folosește împotriva epidemiilor (<anti- + epidemic).

antiimperialist, adj. — care luptă împotriva imperialismului (<anti- + imperialist).

antimonarhic, adj. — care este împotriva monarhiei.

antipătic, adj. — nesuferit.

antiregalist, s.m. și f. — persoană care luptă împotriva regalității (<anti- + regalist).

antiséptic, adj. — care previne sau înlătură infecțiile sau împiedică putrezirea.

apărte, adv. — separat; adj. — deosebit, special.

arbitrál, adj. — hotărît de arbitru.

arbitrár, adj. — (făcut) după propria părere a cuiva, fără a ține seama și de părerea altuia; (făcut) la întimplare.

aristocratic, adj. — care aparține sau este propriu aristocrației.

arșic, s.n. — os al articulației genunchiului, la picioarele de dinapoi ale mieilor, folosit la un joc de copii.

artistic, adj. — care aparține sau privește arta; (adverbial) executat cu artă, cu talent.

astringént, adj. — care contractează țesuturile organismului.

atestá, vb. I — a dovedi; a confirma (ceva).

atómic, adj. — care ține de atomi, specific atomilor.

atróce, adj. invar. — cumplit, sîngeros, fioros, groaznic.

auténtic, adj. — a cărui realitate nu poate fi pusă la îndoială; re-

cunoscut ca propriu unui autor sau unei epoci; întocmit sau investit cu toate formele legale.

autoapărare, s.f. — apărare prin mijloace proprii.

autobază, s.f. — centru de întreținere și exploatare a autovehiculelor (<auto + bază).

autograf, s.n. — text (dedicație) scris de mâna autorului.

avansat, adj. — ajuns la o treaptă de dezvoltare înaintată.

B

bagateliză, vb. I. — a micșora importanța unui lucru; a subaprecia; a minimaliza.

barbăr, s.m. — 1. nume dat în antichitate, de greci și de romani, oricărei persoane care făcea parte dintr-o populație străină, pe care ei o considerau pe o treaptă de cultură inferioară; 2. nume dat, în trecut, popoarelor migratoare, care s-au așezat, la începutul evului mediu, în Europa; 3. (adjectival) persoană care se comportă într-un mod necivilizat, care are o purtare grosolană, sălbatică.

baroc, adj. — (în expr.) *stil baroc* = stil artistic dezvoltat în sec. XVII—XVIII, caracterizat prin excesul de ornamentare complicată, de înflorituri; (în arhitectură) caracterizat prin neregularitatea liniilor și prin monumentalitate.

bădișor, s.m. — (pop.) bădiță (<bade + suf. -ișor).

bădiță, s.m. (pop.) — diminutiv al lui *bade*; termen de respect cu

care cineva se adresează unui frate mai mare; nene.

băiețeste, adv. — ca băieții (*băiat* + suf. -este).

binefacere, s.f. — faptă bună, ajutor dat cuiva; folos, avantaj (<*bine* + *facere*).

bineînțeles, adv. — desigur, firește (*bine* + *înțeles*).

binemerită, vb. I — a câștiga dreptul la recunoștința cuiva (<*bine* + *merita*).

binevoii, vb. IV — a avea bunăvoință, a crede (a găsi) de cuviință (<*bine* + *voi*).

blănar, s.m. — meseriaș, care lucrează sau vinde blănuri (<*blână* + suf. -ar).

blănărie, s.f. — meseria blănarului; atelier unde se lucrează blănuri; magazin de blănuri (<*blănar* + suf. -ie).

bolnăvicios, adj. — care contractează ușor o boală, care are sănătatea șubredă (<*bolnav* + suf. -icios).

bombardament, s.n. — bombardare a unui obiectiv.

brumăriu, adj. — de culoarea brumei; alb-cenușiu (<*brumă* + suf. -ăriu).

butnăr, s.m. (reg.) — dogar.

C

calmă, vb. I — a liniști, a potoli.

caracteristic, adj. — care constituie trăsătura distinctivă a unei ființe, a unui lucru sau a unui fenomen.

caracteriză, vb. I — a înfățișa, a face să reiasă trăsăturile caracteristice ale unei persoane (lucru sau fenomen).

carbonifer, adj. — teren care posedă zăcămintele de cărbuni; privitor la cărbunile de pământ.

complez, s.n. — unitate formată din mai multe părți, din mai multe elemente.

complez, adj. — format din mai multe elemente care alcătuiesc un tot.

complement, s.n. — întregire, complinire; parte secundară a propoziției care determină un verb, adjectiv sau adverb.

compliment, s.n. — cuvânt de laudă, de măgulire adresat cuiva prietenește.

componenz, adj. — care intră ca parte într-un întreg; alcătuitor.

componență, s.f. — totalitatea elementelor care alcătuiesc o unitate, alcătuire (<*compon(enz)* + suf. -ență).

comunicare, s.f. — acțiunea de a comunica și rezultatul ei; înștiințare, știre, veste; raport, relație, legătură, prezentare, într-un cerc de specialiști, a unei contribuții personale într-o problemă științifică.

comunicație, s.f. — mijloc de comunicare între puncte diferite, legătură, contact.

conacțional, s.m. — persoană care face parte din aceeași națiune cu cineva (<*co(n)*- + *național*).

concentrație, s.f. — (în chimie) grad de saturare, de densitate a unui corp.

concepție, s.n. — idee generală care reflectă just realitatea; ciornă, schiță.

concludenz, adj. — convingător.

concordanță, s.f. — acord, potrivire.

condamnă, vb. I — a osindi printr-o sentință judecătorească, a supune unei pedepse; a exprima o dezaprobare; a blama, a veșteji; a considera un bolnav pierdut, fără nici o speranță de salvare; a astupa, a închide definitiv o fereastră (o ușă) etc.; a bloca

confidenț, s.m. — prieten căruia i se încredințează gândurile intime, tainele.

confortabil, adj. — care oferă confort; comod.

confrate, s.m. — tovarăș de profesie, de meserie (din *con-* + *frate*).

congelă, vb. I — a face ca un lichid să înghețe; a conserva un aliment prin acțiunea frigului.

conlucra, vb. I — a colabora cu cineva, a-și da contribuția la o acțiune (<*con-* + *lucra*).

consecvent, adj. — care acționează conform cu principiile sale, credincios ideilor sale.

consecvență, s.f. — faptul de a fi consecvent.

consfătuii, vb. IV — a se sfătui împreună (<*con-* + *sfătui*).

consolidă, vb. I — a face sau a deveni solid, durabil, a întări.

constituenz, s.n. — fiecare dintre elementele ce formează un ansamblu.

consultăție, s.f. — examinare a unui bolnav de către un medic; lămurire, indicație.

conștient, adj. — care își dă seama de posibilitățile sale (de rolul său în societate); care are conștiință.

contemplá, vb. I — a privi îndelung (și cu admirație).

contopí, vb. IV — a se amesteca cu ceva, formînd un singur tot; a se uni strîns (<con- + topi).

contracandidát, s.m. — persoană care candidează împotriva altui candidat pentru ocuparea unei funcții sau a unei demnități (din <contra- + candidat).

contractá¹, vb. I — a încheia un contract; a lua asupra sa o obligație, a se îndatora la... Expr. *A contracta o datorie* = a face o datorie, a se imprumuta; a se molipsi de..., a se îmbolnăvi de...

contractá², vb. I — a (se) strînge, a (se) zgîrci; a-și micșora dimensiunile sub acțiunea frigului.

contragreutate, s.f. — greutate care servește la echilibrarea unei forțe fixe sau a unei greutate în mișcare (<contra- + greutate).

contraofensivă, s.f. — acțiune ofensivă de mari proporții care se dezlănțuie împotriva unui inamic, aflat pînă atunci în ofensivă (<contra- + ofensivă).

contrapropunere, s.f. — propunere opusă altei propuneri (<contra- + propunere).

contratimp, s.m. — notă muzicală plasată pe timpul neaccentuat al unei măsuri, timpul tare fiind

ocupat de o pauză; în *contratimp* = la timp nepotrivit; inoportun (<contra- + timp).

contravênție, s.f. — călcare a dispozițiilor unei legi, a unui regulament etc. sancționată cu o pedeapsă ușoară.

convergênță, s.f. — îndreptare spre același punct, către același scop.

conviețuí, vb. IV — a trăi laolaltă, în același loc cu cineva (con- + viețuí).

corectáre, s.f. — îndreptare, corejare.

corectúrá, s.f. — îndreptarea greșelilor de tipar după culegerea în tipografie a unui text.

cósmos, s.n. — universul considerat ca un tot organizat.

cotropí, vb. IV — a ocupa prin violență, a pune stăpînire pe ceva în mod abuziv și brutal; a încălca, a invada.

crátimă, s.f. — liniuță folosită ca semn grafic pentru a lega două cuvinte care se pronunță împreună, pentru a despărți silabele la sfîrșitul unui rînd etc.; liniuță de unire.

critériu, s.n. — punct de vedere, principiu, normă, pe baza cărora se face o clasificare, o definire, o apreciere.

cúșmă, s.f. (reg.) — căciulă; pătură groasă de lînă.

D

dalb, adj. — alb, curat; luminos, strălucitor; atrăgător, minunat (<de + alb).

desăvirși, vb. IV — a face să devină perfect; a perfecționa; a face ca o acțiune să capete formă definitivă, a împlini, a termina (<de + săvirși).

desinênță, s.f. — element morfologic care se adaugă la tema unui verb pentru a arăta persoanele și la tema unui substantiv sau adjectiv pentru a arăta cazurile.

despăturí, vb. IV — a desface ceva care fusese îndoit, strîns sau împăturit (<des- + îm(pătura)).

destăinuí, vb. IV — a spune cuiva, a da la iveală o taină, un gînd ascuns; a mărturisi, a divulga; a-și da pe față gîndurile sau sentimentele (<des- + tăinuí).

deține, vb. III — a avea în stăpînire sau în păstrare un bun material; a ocupa o funcție, un post; a lipsi pe cineva de libertate personală; a ține pe cineva sub stare de arest.

deznodá, vb. I — a desface un nod, o ață, o sfoară etc.; a soluționa o situație încurcată, un conflict (<des- + (în)noda).

dezoșișnuí, vb. IV — a pierde sau a face pe cineva să piardă un obicei; a dezvăța, a dezbara (<des- + obișui).

dezumflá, vb. I — a face ca un obiect umflat să-și recapete volumul normal; a se potoli, a tempera (<des- + umfla).

dialóg, s.n. — convorbire între două persoane.

dicționár, s.n. — lucrare care cuprinde cuvintele unei limbi așezate în ordine alfabetică, impre-

ună cu explicarea lor sau traducerea într-o altă limbă.

diferențíá, vb. I — a (se) deosebi.

dlietánt, s.m. — persoană care se ocupă cu o ramură a artei, a științei sau a tehnicii numai din plăcere, fără a fi profesionist sau specialist; persoană care nu adîncește (sau nu are pregătirea științifică necesară pentru a adînci) ceva.

discutá, vb. I — a sta de vorbă cu cineva, a conversa; a analiza o lucrare, un proiect, o lege etc.; a vorbi cu cineva în contradictoriu și cu pasiune despre o chestiune.

disparát, adj. — fără legătură cu alte lucruri de același fel; răzleț, desperecheat.

distncție, s.f. — deosebire, diferență; atitudine aleasă, finețe, eleganță în înfățișare și în ținută; cinste ce se acordă unei persoane care se remarcă într-un anumit domeniu de activitate; semn onorific (premiu, decorație etc.) instituit pentru a recompensa un merit.

diversitate, s.f. — varietate, felurime.

document, s.n. — act prin care se adeverește un fapt, se conferă un drept sau se recunoaște o obligație; text scris sau tipărit, inscripție sau altă mărturie servind la cunoașterea unui fapt actual sau istoric.

documentár, adj. — cu caracter sau valoare de documente; s.n. — film sau operă care prezintă fapte reale.

dovlecél, s.m. — varietate de dovleac cu fructele comestibile, lunguiețe, aproape cilindrice (<*dovleac* + suf. *-el*).

dresá, vb. I — a învăța (deprinde) un animal să facă, la comandă, anumite mișcări (lucruri).

dublá, vb. I — a (se) face de două ori mai mare; a (se) îndoi; a face o lucrare similară cu alta existentă sau care servește aceluiași scop ca și prima; a înlocui pe titularul unui rol; a juca, a interpreta un rol alternativ cu titularul lui; a căptuși o haină.

E

echivóc, adj. — neclar, confuz; îndoielnic, suspect.

eféct, s.n. — rezultat, urmare, consecință; impresie produsă de cineva sau de ceva asupra cuiva; îmbrăcăminte militară; echipament.

efectiv, adj. — real, adevărat.

eficáce, adj. invar. — care dă un rezultat pozitiv.

emersiúne, s.f. — ieșirea parțială a unui corp dintr-un lichid în care a fost cufundat.

emigráție, s.f. — situație în care se găsește o persoană plecată din țara sa, expatriere.

eminént, adj. — care se distinge prin calități (intelectuale) deosebite; excepțional, remarcabil.

emóție, s.f. — reacție afectivă puternică și uneori neașteptată, care oglindește atitudinea cuiva față de lumea inconjurătoare.

enérgic, adj. — plin de vigoare, de energie; hotărît, viguros.

enúnț, s.n. — formulare a datelor unei probleme; formulă prin care se exprimă ceva.

erúpe, vb. III — a face o erupție, a ieși afară, a se revărsa cu putere; a țîșni, a izbucni.

eventuál, adj. — care poate să se întimple; posibil, probabil.

excelént, adj. — deosebit, admirabil, minunat.

expresív, adj. — care arată ceva în mod viu, plastic, elocvent, grăitor, sugestiv; care reflectă în mod viu, cu putere, stări interioare.

exprimá, vb. I — a formula, a manifesta păreri, idei etc.; a vorbi.

extrabugetár, adj. — neprevăzut în buget (<*extra* + *bugetar*).

extrafin, adj. — foarte fin (<*extra* + *fin*).

extrașcolár, adj. — care este în afara activității școlare (<*extra* + *școlar*).

F

facultatív, adj. — lăsat la alegere, la voia cuiva, neobligatoriu, benevol.

fals, adj. — contrar adevărului, mincinos, neintemeiat; care are numai aparența adevărului; neautentic, imitat, artificial, prefăcut, fățarnic, ipocrit; care sună contrar legilor armoniei.

familiál, adj. — care aparține familiei, privitor la familie; destinat familiei.

familiár, adj. — apropiat de vorbirea obișnuită, simplu, fără pretenții; simplu, neafectat, prietenos; fără respectul cuvenit; bine cunoscut, obișnuit.

fármec, s.n. — transformare miraculoasă a lucrurilor (în basme), mijloace magice întrebuințate pentru aceasta; ansamblu de calități, frumusețe, grație; desfătare, plăcere, încântare.

fatál, adj. — care are urmări nenorocite pentru cineva.

fix, adj. — care nu-și schimbă locul sau poziția; nemișcat, neclintit; precis.

flexibil, adj. — care se poate îndoi ușor, fără să se rupă; elastic, mlădios, care își schimbă forma pentru a exprima diferite raporturi gramaticale.

fluid, adj. — curgător.

fonetísm, s.n. — totalitatea sunetelor unui sistem fonetic, mod de pronunțare caracteristic unei limbi, unui dialect etc.

foșní, vb. IV — a produce un sunet ușor, prin mișcare sau prin frecare.

frecvént, adj. — care se întâmplă des, la intervale de timp scurte; des.

frecventá, vb. I — a merge regulat, sistematic la școală, la conferințe, la spectacole etc.

frecvénță, s.f. — repetarea deasă și regulată a unei acțiuni (a unui fapt).

fuiór, s.n. — mănunchi de cinepă, de in, mai rar de lână sau de bo-

rangic, melițat și periat, gata de tors.

fuzioná, vb. I — a se contopi.

G

góniu, s.n. — capacitate creatoare extraordinară; persoană înzestrată cu o astfel de capacitate; trupe specializate pentru executarea lucrărilor de fortificații, drumuri, poduri etc.

ghinioníst, adj. — care aduce ghinion (<*ghinion* + suf. *-ist*).

H

horopsít = oropsít, adj. — asuprit, prigonit, urgisit; sărman; părăsit, fără familie.

I

idéntic, adj. — care coincide în totul cu ceva sau cu cineva; la fel cu altceva sau cu altcineva; ai-doma.

identificá, vb. I — a stabili identitatea unei persoane sau a unui lucru; a considera mai multe obiecte, ființe etc. diferite ca fiind identice; a se transpune în situația cuiva.

imersiúne, s.f. — afundare parțială sau totală a unui corp într-un lichid.

imigráție, s.f. — stabilirea într-o țară străină, părăsind țara de origine.

iminént, adj. — care este gata să se producă, să se întimple.

imitá, vb. I — a-ți însuși felul de gândire, de comportare etc. al cuiva; a lua pe cineva ca exemplu; a reproduce felul de a vorbi sau gesturile caracteristice ale cuiva.

imprésie, s.f. — efect trecător lăsat în conștiința omului de lucruri sau de întâmplări din jurul lui; gânduri, imagini rămase în amintire.

impresionánt, adj. — care produce o impresie puternică, care emoționează, mișcă, zguduie.

inaccesibil, adj. — la care nu poți ajunge.

independént, adj. — care nu depinde de cineva sau de ceva.

index, s.n. — listă alfabetică pusă la sfârșitul sau la începutul unei cărți, care cuprinde cuvintele sau materiile conținute în ea, cu indicarea paginilor respective.

individualitate, s.f. — totalitatea particularităților fiecărui individ; persoană cu însușiri deosebite; personalitate.

inferiór, adj. — care este, din punct de vedere numeric, mai mic decât altul; care ocupă un rang sau un grad mai mic decât altul; de calitate mai proastă, valorează mai puțin sau are importanță mai mică decât altul.

inserá, vb. I — a introduce un adaos într-un text (un articol într-un ziar, revistă).

insistență, s.f. — stăruință, perseverență.

instinctív, adj. — care ține de instinct; adv. — pe negândite, inconștient.

interminábil, adj. — care nu se mai termină, foarte lung; nesfârșit.

interministeriál, adj. — care are loc între mai multe ministere; privind diferite ministere (din *inter- + ministerial*).

interparlamentár, adj. — care are loc între diferite parlamente (din *inter- + parlamentar*).

interplanetár, adj. — așezat între planete, care are loc între planete.

interstatál, adj. — privitor la mai multe state, care are loc între mai multe state (<*inter- + statal*).

inventariá, vb. I — a face inventarul.

investí, vb. IV — a plasa un fond, capital) într-o întreprindere.

invitá, vb. I — a ruga pe cineva să se prezinte undeva sau să participe la ceva; a chema, a convoca; a pofti; a soma.

irúpe, vb. III — a ieși la iveală, a se manifesta brusc, cu mare putere; a izbucni; a năvăli; a intra cu violență.

izolá, vb. I — a despărți cu totul; a separa; a împiedica transmiterea căldurii, a frigului, a umezelii etc. dintr-un mediu (sau corp) în altul; a separa, cu ajutorul unei materii izolante, un corp prin care trece curentul electric de alt corp bun conducător de electricitate.

I

îmbăiá, vb. I — a (se) scălda (în baie) (<*în- + băia*).

îmbogăți, vb. IV — a acumula bogății, a se înavuți; a dezvolta, a mări (<*în- + bogat*).

îmboldí, vb. IV — a împunge un animal spre a-l îndemna la mers, la tras; a îndemna, a împinge pe cineva la o acțiune; a stimula (<*în- + boldi*).

îmbrobodí, vb. IV — a acoperi capul cu o broboadă; a înșela, a minți pe cineva (<*în- + broboadă*).

împăună, vb. I — a se făli, a se fuduli (cu ceea ce nu-i aparține) (<*în- + păun*).

împietrí, vb. IV — a preface în piatră; a deveni tare ca piatra, a rămâne pe loc, nemișcat; a încremeni, a înlemni, a înmărmuri (<*în- + piatră*).

împintená, vb. I — a îmboldi un cal cu pintonii (<*în- + pinten*).

împinzí, vb. IV — a acoperi (ca o pînză) o întindere de loc, a tulbura; a împăienjeni privirea (<*în- + pînză*).

împodobí, vb. IV — a găti, a decora cu podoabe; a înfrumuseța (<*în- + podoabă*).

încetățeni, vb. IV — a acorda unei persoane cetățenia; a se înrădăcina (ceva), a se statornici (<*în- + cetățean*).

încondeiá, vb. I — a împodobi cu desene (făcute cu condeiul); a vorbi de rău pe cineva; a defăima; a ponegri (<*în- + condei*).

încremení, vb. IV — a rămâne nemișcat (de mirare, de groază etc.), a înlemni, a împietri; a se opri locului (<*în- + cremene*).

încuviință, vb. I — a aproba; a fi de acord; a da cuiva consimțământul pentru ceva; a permite (<*în- + cuviință*).

îndoí, vb. IV. — a curba o stofă, o hîrtie etc., în așa fel încît să

formeze o muche cu un unghi foarte mic, a împături ceva de două sau de mai multe ori; a încovoia, a înclina, a apleca un obiect elastic; a se girbovi; a mări de două ori cantitatea unor lucruri; a dubla, a înmulți, a mări (de un număr oarecare de ori); a amesteca (pe jumătate) un lichid cu altul, a subția; a fi nesigur în părerea sa, a sta la îndoială; a nu avea încredere în cineva sau în ceva (<*în- + doi*).

îndoială, s.f. — neîncredere; ezitare, șovăială (<*îndoi + suf. -eală*).

îndrumá, vb. I — a pune pe cineva pe drumul bun, a îndrepta în direcția potrivită; a călăuzi; a îndrepta spre o țintă, a pleca la drum, a porni (<*în- + drum*).

înfățișá, vb. I — a (se) prezenta în fața cuiva (de obicei a unui superior sau a unei autorități); a descrie, a zugrăvi, a reprezenta, a-și imagina, a-și închipui (<*în- + fățiș*).

îngrămădí, vb. IV — a stringe la un loc, a aduna grămadă; a înghesui (<*în- + grămadă*).

înjghebá, vb. I — a alcătui, a face ceva (improvizînd din elemente puține, disparate); a construi, a întemeia (<*în- + jgheab*).

înmîná, vb. I — a da, a preda în mînă acte, obiecte etc. (<*în- + mînă*).

înmugurí, vb. IV — a da muguri (<*în- + mugur*).

însămînță, vb. I — a pune în pămînt sămînța necesară unei culturi (de cereale), a semăna (<*în- + sămînță*).

înserá, vb. I — a se face seară; a rămâne undeva pînă seara (<*in-* + *seară*).

înțelés, s.n. — semnificație (a unui lucru, a unei vorbe, a unui gest etc.); sens.

investí, vb. IV — a acorda cuiva în mod oficial un drept, o demnitate.

J

jilț, s.n. — (reg.) — jeț, scaun înalt cu spetează și brațe.

L

léctor, s.m. — cititor; persoană care ține lecții sau conduce seminarii; grad universitar mai mare decît cel de asistent și mai mic decît cel de conferențiar.

léxic, s.n. — vocabular.

lexicografie, s.f. — disciplină a lingvisticii care stabilește principiile și metodele practice de întocmire a dicționarelor.

liceán, s.m. — elev de liceu.

líctor, s.m. — persoană, la romani, care însoțea, în anumite ocazii, pe înalții demnitari, mergînd înaintea lor și purtînd fasciile (semne ale puterii consulare).

licurí = **licáří**, vb. IV — a răspîndi o lumină slabă, de-abia întrezărită, a luci.

lingvíst, s.m. — specialist în lingvistică.

lingvístică, s.f. — știința care studiază limba și legile ei de dezvoltare.

literál, adj. — literă cu literă, cuvînt cu cuvînt, textual.

literár, adj. — care se referă la literatură, care corespunde cerințelor literaturii.

M

máxim, adj. — care are cea mai mare dimensiune, durată, intensitate etc.; foarte mare.

mínim, adj. — care are dimensiunile, durata, intensitatea, valoarea etc. cea mai mică; foarte mic; neînsemnat, neglijabil.

máximă, s.f. — gîndire formulată concis, exprimînd un principiu moral sau o normă de conduită, sentință.

microcentrálă, s.f. — centrală mică (<*micro-* + *centrală*).

microfón, s.n. — aparat care mărește intensitatea sunetelor.

microscóp, s.n. — aparat optic care mărește foarte mult imaginea obiectelor.

misiúne, s.f. — însărcinare dată cuiva, sarcină de a face ceva; rol, rost, menire; grup de persoane (oficiale) trimis într-o țară străină cu un scop diplomatic.

molátic, adj. — moale, lin, domol, lipsit de vlagă; slăbănog; leneș; greoi (<*moale* + suf. *-atic*).

moștení, vb. IV — a primi ceva ca moștenire, a dobîndi prin testament; a deveni succesorul, moștenitorul cuiva.

mōtríce, adj. — care pune în mișcare, care mișcă.

multiplícá, vb. I — a mări o cantitate de mai multe ori, a spori; a reproduce un obiect în mai multe exemplare.

N

netezí, vb. IV — a face neted; a nivela; a călca ușor, cu fierul de călcat, rufe, haine etc.; a aranja, a îndrepta părul, penele.

nisipós, adj. — care conține mult nisip (<*nisip* + suf. *-os*).

nuántă, s.f. — fiecare dintre variațiile unei culori; diferență foarte mică între aspecte (lucruri) de același fel.

O

obróc, s.n. = **oboroc** — vas mare de formă cilindrică pentru măsurat și păstrat cerealele.

obștése, adj. — care aparține întregului popor; public (<*obște* + suf. *-esc*).

omogén, adj. — nediferențiat.

omogenítate, s.f. — însușirea de a fi omogen.

óperă, s.f. — lucrare, faptă; lucrare originală de artă, de știință etc.; totalitatea lucrărilor unui artist sau ale unui om de știință.

óptim, adj. — cel mai bun sau foarte bun.

ordinál, num. — care indică, într-o serie, locul, ordinea numerică a unui lucru.

ordinár, adj. — obișnuit, comun; calitate inferioară, prost.

originál, adj. — care constituie primul exemplar; care are o valoare indiscutabilă; neimitat după ceva; nou; neobișnuit, ciudat.

originalítate, s.f. — însușirea de a fi original; fel particular de a fi; ciudățenie.

originár, adj. — care își are obirșia într-un loc (dintr-un loc), de origine.

ornamént, s.n. — podoabă (grafică, picturală, sculpturală, stilistică etc.) cu care se înfrumusețează diferite obiecte, tipărituri, monumente arhitectonice etc.

ornamentá, vb. I — a împodobi, a înfrumuseța cu ornamente, a decora.

ornamentál, adj. — care servește ca ornament, ca podoabă, decorativ.

osîndít, adj. — condamnat, pedepsit; năpăstuit, urgisit.

P

pálă, s.f. — cantitate de fin tăiată dintr-o singură tragere cu coasa (cît se poate lua o dată cu furca); grămadă, fișie, undă. *Pale de par-fum. Pală de vînt.*

pasiúne, s.f. — sentiment puternic, afecțiune adîncă și de durată pentru cineva sau ceva; patimă; manifestare a unui astfel de sentiment.

patriót, s.m. — persoană care își iubeste patria și luptă pentru fericirea ei.

patriotísm, s.n. — dragoste și devotament față de patrie și de popor.

pensión, s.n. — școală particulară în care, în trecut, învățau unii dintre copiii oamenilor bogați.

percépe, vb. III — a sesiza cu ajutorul simțurilor și al gîndirii obiectele și fenomenele lumii inconjurătoare.

posteriór, adj. — care vine, urmează, se petrece după cineva sau ceva; ulterior.

postmeridián, adj. — de după-amiază.

prăvălatic, adj. — povirnit, abrupt, pieziș (din *prăvăli* + suf. *-atic*).

precedá, vb. I — a fi, a se afla, a se petrece, a exista înainte de; a așeza înainte, a face să premeargă.

predispoziție, s.f. — înclinare spre ceva, sensibilitate la anumite boli.

prejudecată, s.f. — părere (idee) preconcepută (<*pre* + *judecată*).

presupúne, vb. III — a admite pentru un moment că ceva este posibil (adevărat); a fi de părere, a socoti, a bănui (<*pre* + *supune*).

preténție, s.f. — revendicarea unui drept; părere exagerată despre sine.

prevedeá, vb. II — a-și da seama, a deduce desfășurarea unor fapte viitoare din cele prezente sau trecute; a stabili, a specifica; a (se) întrezări (<*pre* + *vedea*).

primordiál, adj. — de la început, de la origine, inițial, originar; de primă importanță, principal, esențial.

procedéu, s.n. — fel de a proceda, mod sistematic de efectuare a unei lucrări; modalitate, manieră.

proflx, adj. — care folosește cuvinte, construcții, fraze întortocheate și neclare; lipsit de concizie; confuz.

propíce, adj. invar. — favorabil, prielnic; nimerit, potrivit.

prosperitate, s.f. — stare prosperă; bunăstare, belșug.

próxim, adj. — cel mai apropiat (în timp și spațiu).

R

realitate, s.f. — existență efectivă, obiectivă, fapt concret, lucru real, stare de fapt, adevăr.

relevá, vb. I — a pune, a scoate în evidență; a evidenția, a observa, a remarca.

reprodúce, vb. III — a spune sau a scrie întocmai ceea ce a mai fost spus sau scris; a reda cu exactitate; a imita felul de a fi, gesturile, mimica cuiva; a produce în serie; a multiplica.

resúrsă, s.f. — posibilitate, sursă (rezervă) de mijloace.

reședință, s.f. — sediul unei autorități sau al unei persoane (oficiale); localitate sau clădire în care se află acest sediu.

revelá, vb. I — a face cunoscut, a dezvălui; a destăinui; a face vizibilă o imagine fotografică tentă, a developa un rolfilm.

rigurós, adj. — sever, strict, aspru; care nu admite abateri.

rituál, s.n. — rînduială a unei ceremonii religioase.

S

satír, s.m. — personaj din mitologia greco-romană, imaginat ca un monstru cu corpul păros, cu coarne și cu picioare de țap.

semántic, adj. — care se referă la sensurile cuvintelor.

semnificatív, adj. — care scoate ceva în evidență; plin de înțeles; important.

semnificáție, s.f. — înțeles, sens; accepție; însemnătate, importanță.

sesizá, vb. I — a cuprinde cu mintea, a pricepe, a înțelege; a observa, a descoperi; a lua cunoștință, a ține seamă; a înștiința o autoritate despre un caz care trebuie luat în cercetare.

știélnic, adj. — sfios (<*știi* + suf. *-elnic*).

sinceritate, s.f. — însușirea de a fi sincer.

sóbru, adj. — lipsit de ornamente de prisos, moderat, simplu, cumpătat.

soi, s.n. — specie, varietate (de plante, de animale, de produse fabricate); fel, categorie (de oameni, de lucruri).

solidár, adj. — legat (de cineva sau de ceva) prin unitate de concepții, sentimente, acțiuni și interese; unit; care participă împreună cu alții la un drept pe care îl are fiecare în întregul lui.

solitár, adj. — care se găsește singur; izolat, singuratic.

solúbil, adj. — care se poate dizolva într-un solvent.

spécie, s.f. — categorie care cuprinde ființe cu trăsături și caracteristici comune; soi, fel, clasă, categorie.

stilát, adj. — care are o comportare, o ținută corectă, elegantă; manierat.

stilístic, adj. — care ține de stil; privitor la stil; privitor la mij-

loacele de exprimare afectivă, la caracterul afectiv al expresiilor.

stilizá, vb. I — a da unui text o formă corectă din punctul de vedere al stilului; a reproduce un obiect din natură în linii simplificate și caracteristice.

stilizát, adj. — definitivat din punctul de vedere al stilului; realizat după un model din natură; schematizat într-o formă adecvată, în vederea obținerii unui efect decorativ, ornamental.

stringént, adj. — care trebuie să fie luat neapărat în seamă, care se impune în mod imperios, care nu suferă amănare.

subsól, s.n. — partea de pământ de sub suprafața solului; încăperi situate sub nivelul solului (<*sub* + *sol*).

sudá, vb. I — a îmbina două piese metalice, realizând între ele, în anumite condiții de temperatură și de presiune, o legătură atomică; a uni, a lega, a lipi.

sudúrá, s.f. — operație de sudare; locul îmbinării prin sudare a două sau a mai multe piese; îmbinare, legătură.

sugestív, adj. — care are puterea sau calitatea de a deștepta sugestii, care înspră sau stârnește anumite reprezentări sau idei.

supliní, vb. IV — a înlocui pe cineva (temporar) în funcții sau în obligații; a adăuga ceea ce lipsește; a împlini înlocuind ceva.

suprém, adj. — care există în cel mai înalt grad, care este cel mai bun, cel mai mare; mai presus de toate; extrem, ultim.

suzeranitate, s.f. — drept al unui stat asupra altuia care nu are autonomie completă.

șovăi, vb. IV — a merge cu pas nesigur; a se împletici; a fi nehotărît, a sta la indoială.

T

temporal, adj. — care indică timpul, privitor la timp.

temporar, adj. — trecător, provizoriu.

termocentră, s.f. — centrală electrică pusă în mișcare de căldura produsă de cărbuni, păcură etc. (<termo- + centrală).

termoficare, s.f. — alimentarea unei clădiri (localități, cartier) cu căldura produsă de o instalație centrală.

termoterapie, s.f. — tratarea bolilor cu ajutorul căldurii.

tezaur, s.n. — comoară, vistierie; *dictionar-tezaur* — dictionar care înregistrează toate cuvintele folosite într-o limbă.

trîmbițăș, s.m. — persoană care cîntă din trîmbiță; gornist (<trîmbiță + suf. -aș).

T

țăpói, s.n. — furcă cu coada lungă și cu dinți drepți de fier pentru

ridicat snopi, fin, coceni (<țepă + suf. -oi).

țifnós, adj. — supărăcios, capricios, arțăgos; îngîmfat, arogant (<țifnă + suf. -os).

U

últim, adj. — care este cel din urmă.

ultramodern, adj. — foarte modern (<ultra- + modern).

ultrasunet, s.n. — vibrații de același fel cu cele ale sunetului, dar nepercepute de ureche, din cauza frecvenței foarte înalte (<ultra- + sunet).

ultraviolet, adj. — care are lungimea de undă mai mică decît lungimea de undă minimă a radiațiilor vizibile (din ultra- + violet)

util, adj. — folositor, necesar.

V

variát, adj. — felurit, cu multe aspecte.

veleitáte, s.f. — pretenție, ambiție (nejustificată).

vigoáre, s.f. — forță fizică, putere, energie.

Cuprins

Recapitularea noțiunilor studiate în clasele a V-a și a VI-a

Exerciții	3
Noțiuni de vocabular	5
Omonimele	6
Cuvintele polisemantice ..	7
Paronimele	9
Îmbogățirea vocabularului ..	11
Mijloace interne	11
Derivarea cu sufixe	11
Derivarea cu prefixe	13
Compunerea	15
Schimbarea valorii gramaticale	18
Mijloace externe de îmbogățire a vocabularului	20
Împrumuturile. Neologismele	23

Morfologia

Substantivul	24
Articolul	29
Adjectivul	34
Pronumele	38
Pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv	40
Pronumele reflexiv	42
Pronumele de întărire și adjectivul pronominal de întărire	45
Pronumele interogativ și adjectivul pronominal interogativ	47
Pronumele relativ și adjectivul pronominal relativ ..	50
Pronumele negativ și adjectivul pronominal negativ ..	54
Numeralul	57
Numeralele multiplicative, distributive și adverbiale ..	57
Exerciții recapitulative	60
Verbul	63
Cele patru conjugări	65
Conjugarea verbelor	67
Conjugarea verbului a avea ..	67
Conjugarea verbului a fi ..	69

Conjugarea verbelor a vrea și a voi	73
Conjugarea celorlalte verbe ..	76
Diateza activă	76
Conjugarea verbelor la diateza activă (continuare) ..	81
Diateza reflexivă	86
Conjugarea verbelor însoțite de pronumele reflexiv în acuzativ	86
Conjugarea verbelor însoțite de pronumele reflexiv în dativ	87
Diateza pasivă ..	91
Conjugarea verbului a fi evidențiat	91
Verbele impersonale și verbele unipersonale	94
Locuțiunile verbale	98
Adverbul	100
Locuțiunile adverbiale	104
Prepoziția	107
Locuțiunile prepoziționale ..	108
Conjuncția	112
Locuțiunile conjuncționale ..	112
Interjecția	115

Sintaxa

Sintaxa propoziției	118
Subiectul	121
Predicatul	124
Atributul	128
Atributul pronominal ..	131
Atributul verbal	134
Atributul adverbial	135
Complementul	137
Complementul circumstanțial de cauză	141
Complementul circumstanțial de scop	144
Topica. Ordinea cuvintelor în propoziție	148
Sintaxa frazei. Fraza. ..	151
Coordonarea și subordonarea ..	151
Semnele ortografice și de punctuație	156
Mic dicționar explicativ	159